

Klaver over feminisme - STEM, HONEY #6

ML = Marie Lotte

NY = Nydia

JK = Jesse Klaver

ML: Heb jij je ID al uit de stof gevist zodat je straks goed beslagen ten ijs komt?

Welkom bij STEM, HONEY!

intro tune

NY: Als je nu nog niet staat te springen om dat stemhokje te bestormen, dan weten wij het ook niet meer

ML: Dit is tenslotte al de aflevering 582.. grapje aflevering 6, van de speciale bonus serie die we maken om jou een beetje het gevoel te geven van: heeee die politieke person is helemaal up m'n street

NY: Of niet up je street, en dan weet je ook voldoende

ML: Dit is alweer de 6e lijsttrekker met wie we alle ins en outs van het feminisme gaan bespreken

NY: Dus je zou denken dat het ondertussen wel moet lukken in een kwartiertje

ML: We gaan het zien

NY: Mijn naam is Nydia

ML: En ik ben Marie Lotte

NY: En vorige afleveringen spraken we met Ploumen, Ouwehand, Kaag, Dassen en Simons, en vandaag sluiten we af met de enige echte Jesse Klaver van GroenLinks.

ML: * Kucht* Klaar voor

NY: Dat klonk als klaver, raar genoeg

ML: Bek dicht

NY: Nou, hé. Laten we nou maar gewoon beginnen

*tune wanneer je Marie Lotte en Nydia na wat muziek en een fluitje hoort zingen:

STEM, HONEY*

ML: De laatste lijsttrekker op ons lijstje met lijsttrekkers is zojuist bij ons aangeschoven, het is Jesse Klaver. Hallo Welkom.

JK: Hallo. Fijn om bij jullie podcast te mogen zijn

NY: Fijn dat je er bent. Ik ga meteen de vraag der vragen erin gooien. Jesse, ben je een feminist?

JK: Ja. Dat ben ik. Ik vind dat iedereen dat zou moeten zijn

NY: En wat betekent feminisme dan voor je ?

JK: Voor mij betekent het dat je in de kern, we komen straks op allerlei andere zaken uit, maar uiteindelijk gaat het over het durven veranderen van de norm, en komt het op voor gelijke rechten voor mannen en vrouwen. Maar het gaat nog veel verder dan dat voor mij.

ML: En eh, is dat altijd zo geweest, ben je altijd feminist geweest?

JK: Ehh, ik denk ja, maar ik heb me niet altijd zo genoemd. Ik heb nog best wel tot een jaar of 5 geleden nog wel gedacht van ja dat is een label, dat hoeft voor mij niet. En ik ben eigenlijk pas sinds een jaar of 4-5 mij echt zo gaan noemen, omdat het

gewoon belangrijk is omdat de strijd, de emancipatiestrijd echt nog lang niet gestreden is. En het is ook pas sinds een paar jaar dat ik echt zie hoe veel grote stappen we nog te zetten hebben.

ML: En is eh, en over wat voor stappen heb je het dan? Is feminisme nog nodig in nederland?

JK: het is keihard nodig. En bijvoorbeeld. Mag ik daar een voorbeeld van geven waar ik eh?

NY en **ML:** zeker

JK/ nee het is nog heel hard nodig. 1) waar je het ziet, waar ik me echt stuk aan erger, is de loonkloof tussen mannen en vrouwen. Dat dat nog steeds onderwerp is in 2021 waar wij het over moeten hebben is echt een schande. En dat is net zo'n grote verantwoordelijkheid, of misschien wel een grotere verantwoordelijkheid voor mannen om daarvoor te strijden. Dus zolang dat niet is opgelost hebben we gewoon nog een heel groot probleem. Er is ook gewoon institutioneel seksisme, als je een jonge vrouw.. Ik ben een jonge vrouw, en Jolijn is een jonge moeder, als jonge vrouw heb je nog steeds achterstand op de arbeidsmarkt omdat je door hoe onze hele, alle regelingen in elkaar zitten met zorgverlof, dat werkgevers het nog steeds een groot risico vinden om jou als jonge vrouw aan te nemen, want stel je voor dat je zwanger raakt. Al dat soort zaken zitten nog steeds in onze systemen en dat moeten we eruit rammen.

NY: En heb je concreet een voorbeeld van hoe je zoiets eruit zou willen rammen?

JK: Haha, ja. Ik denk een paar dingen. 1 we werken aan een wet samen met de PvdA en de SP om de loonkloof op te lossen, om gewoon bedrijven te verplichten hetzelfde loon te betalen. Klinkt vrij radicaal maar zou gewoon heel normaal moeten

zijn. Er zijn gewoon nog steeds bedrijven die zeggen 'bemoei je niet met onze bedrijfsvoering' en 'dat maken we allemaal zelf wel uit', nou, vind ik niet. En een andere is het geboorteverlof goed regelen voor eh voor beide ouders. En, het zit hem in het voorbeeld geven zelf in hoe, in wat je belangrijk vind. Ik denk nog steeds, in 2017, hadden we de formatie en toen zei ik, eh, op vrijdag. Dus zo'n formatie gaat 7 dagen in de week eigenlijk door he, dus je werkt knoepert hard en eh ook s avonds laat. Maar op vrijdag wilde ik ook graag bij mijn kinderen zijn. Dat werd gewoon een rel, alsof dat je als, het was niet normaal dat ik mijn prioriteit niet 100% legde bij die formatie. Nou ik vind dat echt volstrekte nonsens. Ik denk dat het juist heel goed is als mannen ook aangeven dat je er niet bent omdat je .. Omdat je zorgtaken hebt. Om eerlijk te zijn, de schande die er had moeten zijn was niet 'Goh Klaver neemt een dag vrij, of neemt een halve dag vrij', de schande had moeten zijn, en de hoon die ik had moeten ontvangen, ' wat een schande dat-ie het maar 1 dag doet'. En zo kan je toch geen eerlijke verdeling hebben. En dat vind ik... Hoe zeg je dat? Ik schaamde me er niet voor dat ik die dag niet onderhandelde, ik schaamde me ervoor dat het maar 1 dag was. En het feit dat er zo wordt gereageerd op een man die zegt van ' ja ik wil toch ook nog iets van de zorgtaken op me nemen'. Zolang daar nog niet normaal op gereageerd hebben we nog super veel werk te doen.

NY: Nou je noemt nu de zorgtaken en de loonkloof, zijn er nog andere grote thema's waarmee jullie met GroenLinks zeggen van oké niet langer of dit willen we zo of zo inrichten

JK: Ja, geweld tegen vrouwen, eh ik vind het een schokkend.. Er zijn er 2 ; 1 geweld tegen vrouwen, dus femicide, als je ziet dat ehm, het aantal vrouwen dat om het leven wordt gebracht, 60% daarvan gebeurt in de privésfeer, dus dat zijn partners ofwel ex partners die dat doen. Dat is echt bizar veel. Dus dat een van de meest onveilige omgevingen voor vrouwen de thuissituatie is, ja dat is onacceptabel, dat vraagt om een hele andere aanpak. Ook bij de politie en bij de hulpverleningsinstanties, daar moet veel meer aandacht voor zijn. Ook in het strafrecht. Dus dat is er een van.

Een van de zaken die we onderzoeken, dat is supercomplex; en daarmee ga ik ook niet zeggen dat is morgen geregeld hoor, maar psychische mishandeling is ook een heel belangrijk punt, ook voor mannen trouwens maar vooral bij vrouwen zien we dat het heel belangrijk is in de relationele sfeer, om dat te onderzoeken.

En het zich uitspreken tegen seksisme. Kijk ik heb, ik krijg echt heel veel bagger over me heen als politicus, dus als je online ergens kijkt, het gezeik wat je over je heen krijgt; ik ben een moslim, mijn echte naam is niet jesse, ik moet dood. Van alles en nog wat. Maar als ik zie wat voor ellende mijn vrouwelijke collega's over zich heen krijgen, dat is gewoon niet te vergelijken. En het grootste verschil is dat ik ben vanalles, maar dr hoeft bij mij niet vaak een piemel in. Dus het is altijd het dreigen met eh - sorry voor deze platte, misschien was het iets te plat hoe ik het zei, maar dit is wel hoe het... Dit is wel wat er wordt gezegd tegen mijn vrouwelijke collega's. Het is altijd het dreigen met seksueel geweld. Die moet gewoon eens een goede beurt hebben; daar moeten we eens iemand heen sturen; ik zou dr mn hond nog niet op laten. Ja, krijg het bijna niet uit mn bek maar dit..

NY: We know..

ML: We weten er alles van.

JK: Ja jullie weten er meer van dan ik maar ehh, daar moeten we ook als mannen, moet je je daar heel hard tegen keren.

ML Nu gaan we d'r ook altijd wel lekker op als de partijen eventjes kritisch naar zichzelf kijken. Dus daarom hebben wij de vraag in het leven geroepen: Hoe ging jouw partij eerder de femimist in?

JK: *lacht* de femimist in

NY: de femiMist *lacht*

JK: Eh de femimist; nou ik heb eh als ik naar mijn partij kijk, om eerlijk te zijn, we waren de eerste partij, in de jaren 90 al, met vrouwelijke lijsttrekkers. En wij hebben net zoveel mannelijke als vrouwelijke lijsttrekkers gehad, niet eens bewust of zo maar het zit echt heel diep in de kern van onze partij. Maar d'r zijn wel dingen waarvan ik zelf vind waar ik de mist in ben gegaan.

Bijvoorbeeld, nou ja vertelde ik net dat ik pas sinds een jaar of 4 zie echt hoe mannen, het verschil hoe mannen en vrouwen behandeld worden in de publieke ruimte. Dat had ik nooit echt scherp. Natuurlijk: ik wist het wel, had er ook al over gesproken met mijn vrouwelijke voorgangers, maar dat ik dat echt heb geïnternaliseerd voor mezelf en dat als een probleem ben gaan ervaren vind ik pas een jaar of 4, en dat vind ik veels te kort. Dus voor mn partij kan ik niet iets noemen waar we de mist in zijn gegaan, maar voor mezelf vind ik dat. En dat is vooral een begrip, vind ik, een probleem, omdat, ofja neem ik mezelf kwalijk omdat ik vind empathie echt heel belangrijk, of je je kunt inleven in de ander. En dit is echt zo'n duidelijk voorbeeld van: ik heb er geen last van dus het zal wel niet bestaan, of ik zie het niet, of ik denk er niet zo over, of ik doe dat niet. Nee, het is er, en dat is, dat zorgt voor een ongelijke positie.

sponsor tune

NY We komen even tussendoor om onze sponsor in the sunshine te zetten

ML Het is uitgeverij Blossom Books die deze serie mogelijk maakte

NY En om iets specifiek te zijn: het boek - Waarom je niet zomaar moet stemmen waar je ouders op stemmen geschreven door Titia Hoogendoorn in samenwerking met Nienke Schuitemaker

ML Met dit boekje heb je de complete basis in handen van de Nederlandse politiek

NY wat verdomde handig is als je gaat stemmen, wat jij dus gaat doen ergens om en nabij 17 maart

ML Titia zou Titia niet zijn als ze de politiek niet hilarisch heeft gemaakt

NY die meid heeft talent, want nooit eerder lag ik onder de tafel van het lachen door een boek over notabene De Politiek

ML Voor maar 8,99 weet jij waarom je niet zomaar moet stemmen waar je ouders op stemmen - da's geen geld om een beetje te weten hoe de politieke wereld in elkaar steekt zonder in slaap te vallen

NY Hup naar libris.nl dus waar je Waarom je niet zomaar moet stemmen waar je ouders op stemmen kunt bestellen bij je lokale boekhandel

ML Hahahahaha, o sorry, was even verloren geraakt in Titia's boek

sponsor tune

NY Nou hierop aansluitend, de volgende vraag: want we hebben natuurlijk in Nederland dat het heel lang is geweest en nog steeds deels wel is, dat witte mannen

beslissingen maken voor het hele land. Grote beslissingen maken. Terwijl het land natuurlijk ook vol zit met heel veel andere mensen. Euh, hoe gaat GroenLinks ervoor zorgen dat die andere stemmen ook gehoord worden en dat die worden meegenomen in het maken van de beslissingen?

JK ja, je het meest heftige vind ik het altijd als i SGP'ers hoor praten over abortus. Ben eigenlijk nog nooit een vrouwelijke politica van de SGP tegengekomen. Uh, en daar zie je dat het meest helder. Wat wij doen: we hebben denk wel een van de meest diverse lijsten van alle partijen die meedoen die nu in de Tweede KAmer zitten in ieder geval. Daar ben ik heel trots op. Dus uiteindelijk is diversiteit heel belangrijk. Dat is niet alleen man-vrouw, dat doen we al heel lang heel goed, maar het gaat ook over allerlei andere achtergronden. Culturele diversiteit is ook heel belangrijk, dat nemen we mee. Ik heb zelf zo'n cultureel diverse achtergrond: ik ben zelf een Nederlands-Indische-Marokkaanse-Brabantse-Katholieke *lacht* in ieder geval cultureel opgevoed, dus het gaat, dat is de manier waarop we diversiteit, euh, die diversiteit in het parlement proberen te brengen. Euh, ja. Dat is hoe wij dat doen. Eigenlijk al heel lang.

ML Dan, nu nog even je laatste kans om al onze luisteraars over te halen om op GROenLink te stemmen, want: waarom zou elke feminist op JUIST jouw partij moeten stemmen?

JK Allereerst hoop ik, kijk, euhm, stem in ieder geval... paar dingen: allereerst stem op en progressieve partij. Dat is het aller-alerbelangrijkst wat er is. Dat ga ik namelijk deze campagne volhouden om te zeggen. Ik wil heel graag dat GroenLinks groot wordt, eigenlijk wel de grootste van Nederland, maar stem alsjeblieft op een

progressieve partij en vind een partijleider en een partij die het meest bij je past, die je vertrouwt die je hoop, je dromen, je idealen deelt en stem daarop. Waarom GroenLinks, ga ik toch iets breder zeggen dan alleen over feminisme, want voor mij is de strijd als het gaat om de feministische strijd, gaat over heel veel meer. Het gaat over het systeem dat we willen veranderen en de norm die we willen veranderen. GroenLinks is een partij die is opgericht vanuit de emancipatiebewegingen en die knokt voor de aanpak van klimaatverandering en voor de gelijke behandeling van mensen. En dat is wie wij in onze kern zijn. Dat is niet een standpunt wat we hebben. Dit is ons DNA. En ik ga niet beloven dat we in de volgende periode alle problemen die we net hebben benoemd, dat ik die allemaal, dat wij die allemaal gaan oplossen. Dat ga ik niet beloven. Maar ik beloof je wel dat ik, als lijsttrekker van GroenLinks, maar ook onze hele partij, net zo lang blijven door knokken tot mannen en vrouwen gelijk worden behandeld, tot racisme wordt uitgebannen, tot klimaatverandering een halt wordt toegeroepen en al duurt dat nog 10 jaar of 15 jaar of 20 jaar, wij gaan voorop in die strijd. Dat is wat ik je beloof.

NY Dan hebben we nog een laatste paar keuzevragen, die je kort mag toelichten als je dat wil. Zijn een beetje of/of of ja/nee vragen. Liever inzetten op: Mannen en vrouwen beiden fulltime werken. Of: inzetten op mannen en vrouwen beiden parttime werken?

JK Liever beiden parttime werken

NY Komt dat voort uit bijvoorbeeld jouw eigen ervaring met het ouderschap?

JK Ja, ik zou... ik werk meer dan fulltime in deze baan. Mensen vragen me weleens: 'wat ga je nou doen als je dit niet zou doen?' Dan zeg ik: in ieder geval minder werken, minder uren. En ik vind vaak als je het hebt over 'wat is de norm', dan wordt

er vaak gezegd: vrouwen werken teveel parttime. Dat is een benadering. Ik vind het wel interessant om het eigenlijk om te draaien: mannen werken te vaak fulltime. En ik denk dat, ik heb een jong gezin, ik weet hoe druk dat is, en als je beide parttime werkt, ik denk dat dat makkelijker de boel, dat dat het makkelijker maakt om dat te combineren. Dus ik ben meer van de school parttime werken. Ik vind dat mensen zelf hun keuze moeten maken, maar het problematiseren van vrouwen die parttime werken.. Ik problematiseer liever de mannen die fulltime werken

ML Geboorteverlof gelijktrekken voor alle ouders? Ja of nee? Denk dat ik het antwoord wel al weer

JK Ja, absoluut. En ik ben daar door schade en schande wijs in geworden, want ik had bij onze oudste, had ik twee weken vrij genomen, gepland. En toen belden ze van de fractie, we waren toen nog maar met z'n vieren en ze belden op na vijf dagen of vier dagen: wil je alsjeblieft even komen wat er was een onderhandeling, iets ingewikkelds met pensioenen en ze wisten niet wie ze anders moesten bellen en toen heb ik ja gezegd. En daar heb ik tot de dag van vandaag spijt van en ik heb dat nou niet goed gemaakt, ingehaald, want zo werkt dat niet met tijd, maar bij de twee anderen heb ik dat echt anders gedaan en ben ik echt een paar weken fulltime thuis geweest en het is het meest fantastische wat er is, omdat je echt even als gezin bij elkaar bent, de hele verhoudingen worden opgeschud want er komt er een bij en je kan gewoon echt, niet even een hand of spandienst doen, nee, je bent er gewoon echt voor je gezin en dat is zo belangrijk en dat kon ik nu inplannen in m'n werk, maar dat gun ik echt iedereen, dat het gewoon wettelijk geregeld is.

NYD Vijf dagen verplichte bedenktijd bij abortus? JA of nee?

JK Nee. Dat is iets waar we al heel... Dat is net als abortus in het strafrecht, ook daar strijden we al heel lang voor om dat eruit te krijgen. Ik vind de wijze waarop er

over abortus wordt gesproken door heel veel Christelijke partijen hier in de Tweede Kamer, alsof het een latte machiatto is die een vrouw zou gaan halen. Zo van: jaa, maar de drempels moeten hoger. Verdorie, abortus is zo súper ingrijpend, daar is echt wel over nagedacht. Daar moet je vrouwen de ruimte en de keuze en de rust in geven, in plaats van ze te wantrouwen, dus nee. Hier hoef ik niet lang over na te denken.

...korte stilte..

JK En sowieso moet je het eigenlijk niet aan een man vragen

ML Ja, daar heb je een goed punt. Volgende: Boerkaverbod de deur uit, ja of nee?

JK Ja, de deur uit. Ja, ik vind het een onding. Ik wil graag iemands gezicht kunnen zien. En als iemand gedwongen wordt om onder een boerka te zitten dan zal ik er alles aan doen om iemand te bevrijden, maar als iemand zelf de keuze maakt om dat te dragen moet dat ook kunnen in Nederland en dan gaan we geen kledingpolitie hebben. Vrijheid betekent: vrij zijn om 'm aan te doen en vrijheid om 'm uit te trekken en voor beide kom ik op

NY Nederland heeft een racismeprobleem, ja of nee?

JK Ja, is ook zoiets waar ik anders op had gereageerd vier jaar geleden trouwens. Had ik gezegd: nee dat is niet zo. Omdat ik niet denk dat alle, ik wil echt... niet alle Nederlanders zijn racistisch, echt helemaal niet, de meeste mensen hebben het allerbeste voor. Maar als je ziet wat er is gebeurd met het toeslagenschandaal, dat de overheid etnisch heeft geprofileerd, dat daardoor 20.000 gezinnen in de problemen zijn gekomen, dan kan je niet anders zeggen dan dat er een racismeprobleem is.

ML En de laatste is: Liever regelgeving inzetten om gelijkwaardigheid voor elkaar te krijgen of liever de verantwoordelijkheid bij de maatschappij zelf leggen?

JK *lacht* Dit vind ik... dit is altijd... ik moet hiervan glimlachen, ik weet niet of jullie het ook met beeld doen dus ik zeg het er maar bij: ik moet hier heel erg van glimlachen, omdat ik.. dit is echt zo'n stelling van rechts-conservatieve mensen die deze wereld waar we nu in leven hebben gebouwd. En die zeggen altijd: nee, de samenleving moet het zelf oplossen. Wetten en regels, die bepalen de norm. En als je die norm waar ik mee begon, als je die wil veranderen, dan zal je ook die wetten en regels moeten aanpassen, vervolgens zegt dat iets over de samenleving. En die zal daarmee ook volgen. Dus wil je dat de samenleving verandert? Ja, ik wil dat het denken verandert, dat we dat internaliseren, maar dat kan je doen met wetten en regels. Als nu... nu is de uitzondering dat - als we weer terugkomen op dat geboorteverlof - nu is de uitzondering dat mannen langere tijd thuis blijven, als dat via regels de norm wordt, internaliseert de samenleving dat ook. Dus al die partijen en mensen en politici, vaak conservatieven die zeggen: nee, dat moet de samenleving zelf doen. Ik weet het niet, maar wetten maken óók de samenleving. Daarin leggen we vast wat wij als samenleving de norm vinden en we willen juist die norm veranderen, dus ik snap wel dat zij ertegen zijn, maar ik ben er hartstochtelijk voor. Dus het is niet het een of het ander, maar het is het allebei

NYD Ja, dat was het vragenvuur

ML Het zit er alweer op

JK Jezus, dat ging snel!

ML En heel veel succes straks, met de verkiezingen en euh, alle spannende tijd die eraan komt.

NYD Ja. Zet 'm op!

JK Jullie ook veel succes met de podcast

ML Doeggg

JK Doeidoei

Outro tune

ML: Dit was 'm weer

NYD: leuk en thanks dat je luisterde. Veel dank aan de lijsttrekker, you know who you are...

NYD: Bedankt Daniël vd Poppe voor al het editoverwerk, Lucas de Gier voor de muziek en Liesbeth Smith voor onze website, damnhoney.nl.

ML: En bedankt @internetpresident het is een schande dat jij ons werk moet doen, het patent op 'stemhoney', dat blijft natuurlijk helemaal van jou.

NYD (fluisterend): Vergeet niet te stemmen...

ML: STEMMEN

NYD: Stemmennnnn Stem stem stem....